

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnaisten seuran julkaisu, ilmestyy Astoriassa, Ore., joka kuuluu The Western Workmen's Pub. Society'n kustantamana.

TILAUSHINNAT YHDYSVALTOIHIN
1 vuosikerta...\$1.50 Puoli vuotta...90c
CANADAAN JA SUOMEEN
1 vuosikerta...\$1.75 Puoli vuotta...\$1.00

TOVERITAR
BOX 99 ASTORIA, ORE.

Entered as second-class matter July 18th, 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)
SUBSCRIPTION RATES
IN THE UNITED STATES:
One year...\$1.50 6 months...90c
IN CANADA:
One year...\$1.75 6 months...\$1.00
IN FOREIGN COUNTRIES:
One year...\$1.75 6 months...\$1.00

Advertising rates 50c per inch per insertion. Huoneisto sijaitsee 10:n ja Duane katujen kulmassa. Puhelin 365. Ilmoitushinta 50 senttiä toiselta kerran. Naimisiinnotuksista \$1.00 ensimmäiseltä toiselta ja 50 senttiä jokaiselta seuraavalta kerralta.

TOIMITUS:

Maiju Nurmii

Box 99, Astoria, Oregon.

Toverittaren tilaajaluettelo osottaa:

Uusia 85
Uudistettu 33
Katkenneet 55

KATSAUKSIA

Ensimmäiset tulokset Toverittaren levitysyntäyksestä

osottavat, että tällä kertaa ovat itäläiset heti alunpitäen lähteneet juoksujalassa kädättämään toisten piirien edelle. Konttorissamme kertoivat että tänä aamuna (18 p.) tuli Worcesterista, Mass., 30 Toverittaren tilausta. Itäläisten alkuponnistelu jo osottaa, että siellä ajotetaan naisia kaikki katkenneet tilaukset ja hankitaan tukuttain uusia.

Keskiپییرin punasen, armeijan on Tymiäen levitysosaston johtaja kutsunut liikkeelle ja konttorimme jo tähän asti saapuneista tuloksista näkyy, ettei se armeija on laiskotellut.

Mutta entäs Lännen punanen armeija? Miten se toimii? Toverittaren levittämisessä se on taaskin jälellä toisten piirien punasista. Ottakaapa esimerkiksi idän ja keskiپییرin tovereista. Heidän esimerkkiään seuraten voitte parhaiten iskeä niitä lahtarien katalia toimia millä he ovat yrittäneet piirimme lehtiä valingoittaa ja syyttömiä tovereitamme vankilaan saattaa. Toimittomuudellamme osotatte hyväksyvänne lahtarien ja muiden lehtiemme ja toimintamme kalvainten toiminnan.

Toivottavasti ensi viikolla jo voimme sivuuttaa Toverittaren tilaajamäärässä 8000 numeron. Siiis jatkakaamme ryntävästä väsymättä.

Kansalaistuttamiskouluja naisille.

Naisten äänioikeusliitto Uuden Englannin valtioissa järjestee pu'alkaa oppikursseja naisäänestäjille. Liitto lähettää kiertäviä puhujia selittämään naisille lainlahtajakuntien, kongressin ja senaatin toimintaa sekä kauntien, valtioiden ja liittohallituksen virkailijain valintatapaa sekä yleensä valistamaan naisia kansalaisoikeuksien käytössä. Connecticutin valtion naisten äänioikeusliitto on järjestänyt vapaan kirjenvaihtokurssin samassa tarkoituksessa. Liitto tulee myöskin jatkamaan vapaita ohjekirjasia naisille. Äänioikeusliiton tarkoitus on tietenkin tehdä naisista kunnollista vaalikarjaa porvaripuolueille.

Porvaripuolueita äänestäneet naiset New Yorkissa osottivat suurta typeryyttä ja tietämättömyyttä äänestessään ja suuri joukko heidän merkitsemään äänilippuja täytyi hyljätä kelvottomina. Sitävastoin osottivat sosialisteja äänestäneet naiset suurempaa tietoa äänilippujenkin merkinnässä.

Naiset vaativat amerikkalaisten sotilaiden palauttamista Siperiasta.

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Aug. 19, 1919, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Nämä naiset eivät ole bolshevikejä, ei tuplaveeläisiä eikä sosialisteja, vaan tavallisia naisia jotka ovat aina jättäneet poliittiset ja yhteiskunnalliset kysymykset arvoisain miestensä ratkaistavaksi — nämä ovat niitä samoja naisia, jotka uskoivat, että kansanvalta tulisi turvatuksi: he kutoivat sokkia ja mekkoja sotilaille, käärivät siteitä, nyppivät sammalia haavasiteisiin ja tekivät kaikkensa jotta kansanvalta tulisi turvatuksi ja he uskoivat kaikkiin hyviin lupauksiin, joita rauhan tultua muka sitte toteutettaisiin. Nämä tavalliset naiset ovat nyt kuitenkin suuttuneet turhaan odotettuaan jo kauan poikiensa, miestensä ja sulhojensa kotiin paluuta. He ovat perustaneet keskenään liiton jonka tarkoituksena tulee olemaan saattaa amerikkalaiset pojat kotiin Siperiasta. Tämä liitto on laatinut kirjelmän presidentti Wilsonille jossa vaaditaan seuraavaa:

Me vaadimme selitystä siitä milloin te ajotte kutsua amerikkalaiset sotilaat takasin Siperiasta. Se tiedonanto, että Siperiaan vietyjen "drähtätyjen" miesten tilalle lähetetään ensi tilassa toisia miehiä, oli uusi puoli vuotta sitten; nyt se on vanhentunut, eikä sitä kukaan usko, koska näyttää siltä, ettei tuota lupasta panna käytäntöön; sitäpaitsi me emme ymmärrä miksi heidän tilalleen ollenkaan tarvittaisiin kaan lähettää miehiä.

Sota Saksan kanssa on voitettu ja kaikki muut miehet palaavat kotiin paitsi ne, jotka ovat Siperiassa.

Me jokainen tahdoimme tehdä osamme sodan voittamiseksi, mutta me vastustamme jyrkästi sitä, että meidän miehiämme ja poikiamme käytetään yksityistullun suojelemiseksi. Meidän poikamme ovat täyttäneet velvollisuutensa ja nyt on Yhdysvaltain velvollisuus heitä kohtaan palauttaa heidät kotiin. He murtuvat siellä koti-ikävästä ja heidän omaisensa kaipaavat heitä kotona.

Europa on lähettänyt ennen ainoastaan maanpakolaissena Siperiaan. Amerika ei näy välittävän sen enempää poistaan koska se lähettää parhaita poikiaan sinne tapettavaksi. Meidän poikamme ovat siellä japanilaisten, kiinalaisten ja siperialisten häväistäjänä. Miksi? Jos nuo ihmiset hyökkäisivät Amerikkaan ilman sodanjulistusta kuten me olemme heille tehneet, niin eivät he voisi meiltä odottaa muuta kuin surmaa.

Ihmisyuden nimessä me vaadimme, että kaikki jälellä olevat amerikkalaiset sotilaat Siperiassa kutsutaan heti kotiin.

Naisten äänioikeudesta ulkomailla.

Englannin lordien huone on lopullisesti kumonnut naisten vapautus lakiehdotuksen, joka jou-

tui hiljattain häviölle parlamentissa. Sanottu lakiehdotus on e-rään työväenedustajan tekemä. Se olisi poistanut ne monet rajoitukset nykyään voimassa olevasta naisten äänioikeuslaista ja kaikki yli 30 vuotta vanhat naiset olisivat tulleet samanlaisten äänestyslakien alaiseksi kuin miesäänestäjätkin. Hallitus on luvannut poistaa samat rajoitukset naisten äänioikeudesta kuin mitä sanotussa lakiehdotuksessa vaadittiin poistettavaksi, mutta lupausta ei ole vielä täytetty. Englannin naiset eivät siis vielä saaneet oikeutta tulla valituksi parlamenttiin, jossa he olisivat voineet oman sukupuolensa edustajien kautta vaikuttaa sellaisten lakien laadintaan joita sodan muuttama naisten asema edellyttäisi.

Ainoastaan veroa maksavilla 30 vuotta täyttäneillä naisilla on äänioikeus. Siis keski- ja yläluokan naisilla. Työläisnaiset eivät voi päästä omaisuuden omistajaksi joka heille takaisi tuon oikeuden. Nykyäänkin on Englannissa yli miljoona työtöntä työläisnaisista.

Ranskan senaattorit selittävät, että naisille täydellisen äänioikeuden myöntäminen täydyttiin jättää toiseen aikaan siksi kunnes lakkolevottomuudet, lopullinen rauhanehtojen hyväksyminen, äänestyslakien parantaminen y. m. "päivän tärkeimmät" seikat on saatu siviutetuksi. — Tällaisen selityksen sai se naisten komitea joka edusti työläisnaisia ja sotalaiskia.

Ranskan edustajakamari taannoin hyväksyi säädöksen, joka antaa 30 vuotta täyttäneille naisille oikeuden äänestää kunnallisvirkaillijoita.

Hollannin parlamentti on myöskin hiljattain myöntänyt naisille äänioikeuden. Hollannin naiset saivat tasa-arvoisen äänioikeuden, vaan tasa-arvoisia poliittisia oikeuksia he eivät saa ennenkuin v. 1922 jolloin perustuslaissa tehty muutos astuu voimaan. Hollannin naisten äänioikeusliitto on alkanut toimimaan siviililakien muuttamiseksi, jotka ovat hyvin vanhanaikaiset ja alentavat naisiin nähden.

Italian naiset toivovat saavansa äänioikeuden tämän kuukauden ajalla. Jos lakiehdotus, joka naisille takaa äänioikeuden, tulee hyväksytyksi, saavat naiset ottaa osaa parlamenttivaaleihin jo ensi kuussa. Odotetaan vanhoillisten ajavan läpi säädöksen joka tulee estämään naiset ottamasta osaa vielä ensi vaaleihin.

Yhdysvallat ei ole ainoa maissa äänioikeusnaisia kielletään pitämästä katukokouksia vangitsemisen uhalla. Rumanian äänioikeusnaisia on kohdannut samanlainen "ritarillisuus" virkaherrain taholta. Bessarabiassa ja Transylvaniassa, jotka ovat yhdistetty Rumaniaan, on naisilla jo äänioikeus ja Rumanian naiset ovat ryhtyneet taisteluun saadakseen samat oikeudet. Eräs äänioikeusyhdistys tahtoo äänioikeutta ainoastaan oppineille ja yläluokan naisille, mutta toinen, suurempi ja vaikutusvaltaisempi yhdistys vaatii yhtäläistä äänioikeutta kaikille naisille.

Kymmenellä prosentilla Amerikan lapsista on risatauti.

Yhdysvaltain terveysviraston toimittamien laskelmien mukaan sairastaa kymmenen prosenttia

amerikkalaisista lapsista risatauti.

Sotaväenoton yhteydessä toimitetussa lääkärintarkastuksessa tultiin huomaamaan, että suuri osa miehiä vaivaavista vioista epäpäättömästi johtuu vanhempien laiminlyönnistä aikanaan hoitaa lapsissa ilmeneviä sairauksia. Huonojen hampaiden jälkeä on risatauti tavallisin lasten sairauksista.

Risatauti voidaan estää ja sitä voidaan myös parantaa. Auttaakseen vanhempia taistelemaan tätä tautia vastaan on yleinen terveysvirasto valmistanut kirjaisen risataudeista, mitä kirjaa jaetaan ilmaiseksi vanhemmille ja koulujen viranomaisille. Siinä kerrotaan mitenkä risataudin voi ensin tuntea siitä, että lapsi nukuessaan hengittää raskaasti suunsa kautta. Koska luonto on tarkottanut, että me hengittäisimme nenän kautta, mikä puhdistaa ja lämmitteä ilmaa ennenkuin se joutuu keuhkoihin, niin on selvää, että hengitys suun kautta edistää epäpuhtaiden aineiden joutumista hengityselimiin. Tämä on jo suuri haitta, mutta vielä suurempiakin vaurioita johtuu risataudista. Sitä sairastava lapsi melkein säännöllisesti alapainoiseksi, litteärintaiseksi ja kumaraharteiseksi, mikä johtuu raskaasta hengityksestä. Kasvoihin tulee epämuodostumia. Ylähampaat tunkeutuvat eteenpäin, puristuvat muodottomiksi ja kehittävät Rigglin sairautta. Lapsia vaivaa usein vilustuminen, he saavat pysyvän nenäkatarrin, menettävätpä joskus haju- ja kuuloaistinsakin.

Jos sopivaa parannustapaa noudatetaan, niin tapahtuu paranneminen huomattavasti. Lapsi alkaa lihoa, saa terveen värin ja tulee hänestä sangen pian se normaali-ihminen, jolksi luonto on hänet tarkottanut.

Tätä kirjasta, jonka nimi englanninkielellä on "Adenoid", lähetetään jokaiselle, joka sitä pyytää kirjeellisesti osoitteella: Public Health Service Bureau, Washington, D. C.

Keskuskeittiöitä

on perustettu New Yorkiin ja Buffaloon. Kallistuneet vuokrat ja ruokatarvarain hinnat sekä keskiluokkaisrouvien pula saada palvelijattaria nälkäpalkoilla, ovat kannustaneet kokeilemaan keskuskeittiöillä. Kokeilu on osottautunut edulliseksi. Viisi kokkia voi keittää sadan perheen ruuan. Ruoka lähetetään kotiin kuumennetuissa ja kuumuutta säilyttävissä astioissa määräjälleen tilauksen mukaan. Samoin jäätelöt ja salaattit lähetetään astioissa jotka pitävät ruuan kylmänä. Täten voi perheen emäntä tilata vaikka kuinka monipuolisen aterian kotiinsa. Buffalo keskuskeittiö on järjestänyt erikoisia torstai-ilan, päivällisiä, jotta emännät, jotka ovat pakotettuja antamaan palvelijattarilleen puolenpäivän loman torstaina, saavat kerman päivällisen vaikka heidän orjattarensa ei heille sitä ole laittamassakaan. Naisissä keskuskeittiöissä suurissa erissä ostettu ja valmistettu ruoka tulee verrattain halvaksi ja keittiöiden kundien luku kasvaa nopeasti.

Englannissa on kokeiltu samantlaisilla keittiöillä sodan ajalla hyvillä tuloksilla työläisten keskuudessa.

Selitystä selitykselle.

Kirjotuksen "Kaksi optimistia" saksittaja jälkikaneetissaan: "Ollaanko todellakin vielä sillä as-